

FENTANÜÜL URIINIS

Lühend	U-FYL
Mõiste	<p>Fentanüül on lühiajalise toimega opiaatanalgeetikum, mille toime tugevus ületab sajakordselt morfiini tugevuse. Maksimaalne toime saabub 5 min pärast veeni süstimist. Seonduvus plasmavalkudega on 84%. Metaboliseerub peamiselt maksas. 75% annustatud kogusest ekskriteeritakse 24 tunni jooksul. Fentanüüli suhtes võib tekkida tolerantsus ja sõltuvus. Opiaate kestvalt kasutanud patsiendid võivad vajada suuremaid annuseid.</p> <p>Kõrvaltoimed: hingamise pärssimine, lihasrigiidsus, apnoe, eufooria, bradükardia, mööduv hüpotensioon, iiveldus, oksendamine, pearinglus, mioos, müoklooniad.</p> <p>Fentanüüli avastamise aeg uriinis võib olla olenevalt annusest kuni 2–3 päeva.</p>
Näidustused	<ul style="list-style-type: none"> ▪ teadvushäire diferentsiaaldiagnostika ▪ kahtlus mürgistusele <p>NB! Uuring ei ole ette nähtud sõltuvusaine kuritarvitamise tuvastamiseks!</p>
Patsiendi ettevalmistus	Teavitage teadvusel olevat adekvaatset patsienti proovivõtu eesmärgist.
Proovivõtu vahendid	Uriinotops/uriini katsuti ühekordse kasutusega
Materjali säilivus ja transport	Uriin: 2–8 °C 2 päeva, –20 °C pikemaajaliselt
Teostamise aeg ja koht	Õöpäev läbi, kliiniline keemia labor, Ravi 18
Mõõtmismeetod	Immuunkromatograafia (kiiruuring)
Referentsvahemikud	Negatiivne
Tõlgendus	<p>Positiivne</p> <p>Fentanüüli sisaldus uriinis ületab uuringu läviväärtust:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ fentanüüli tarbimine ▪ ristreaktsioon (ravimid) <p>NB! Patsiendi poolt kasutatud ravimid võivad analüüsil anda ristreaktsiooni (valepositiivse tulemuse). Seetõttu ei kasutata kiiruuringut narkootilise aine kuritarvitamise sedastamiseks. Ristreaktsiooni kahtluse korral palume võtta ühendust konsulteeriva laboriarstiga.</p> <p>Sõltuvusaine kuritarvitamise sedastamiseks tuleb positiivne uuringu tulemus kindlasti kinnitada referentsmeetodil (mass-spektromeetria või gaaskromatograafia). Vajadusest kinnitada positiivne tulemus palume teavitada konsulteerivat laboriarsti igal konkreetsel juhul eraldi.</p> <p>Negatiivne</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ fentanüüli uriinis ei leidu ▪ fentanüüli on tarbitud, kuid selle kontsentratsioon uriinis jääb alla läviväärtuse ▪ fentanüüli on tarbitud, kuid proovimaterjali on lahjendatud või sellele on lisatud pleegitavaid või desinfitseerivaid aineid
Konsultatsioon	Vaike Viia, Svetlana Norman
HK hinnakirja koodid	66141
Kirjandus	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kariis T, Jänes V, Mumma J. (2001) Narkomaania ravijuhis: 10–11 2. http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/indexEN.html 3. Fentanylum, Gedeon Richter, ravimi insert
Koostaja	Vaike Viia